

Näringsdepartementet
Jakobsgatan 26
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande om betänkandet *En ny konkurrenslag (SOU 2006:99)* samt Konkurrensverkets rapport *Tröskelvärden för koncentrationsprövningar*

Betänkandet om en ny konkurrenslag

Utredningen om en översyn av konkurrenslagen tillsattes av regeringen 2004 med dåvarande rikspolischefen, (numera presidenten i Kammarrätten i Stockholm) Sten Heckscher som särskild utredare.

Utredningens syfte har varit att "göra en förutsättningslös analys av hur det nuvarande förfarandet enligt konkurrenslagen fungerar i syfte att identifiera eventuella trögheter i systemet". Utredningen ska därmed lämna förslag till förändringar som syftar till att minska handläggnings-tiderna, framför allt de s k kartellmålen.

Utredningen lämnar i ett grundligt betänkande om ca 750 sidor förslag till en ny konkurrenslag. Utredningen ändrar inte de grundläggande materiella reglerna, men föreslår vissa juridiska process- och sanktionsförändringar. Vissa förändringar föreslås för anpassning till EG-rätten. Nedan görs en kort sammanfattning av de viktigaste förslagen.

Om företagskoncentrationer

Utredningen föreslår att den nya konkurrenslagens koncentrationsbestämmelse förenklas och förtydligas för ökad formell samstämmighet med EGs nya koncentrationsförordning i syfte att öka effektiviteten och förutsägbarheten. Utredningen föreslår bl a därmed att det i konkurrenslagen ska anges att en företagskoncentration uppkommer genom transaktioner (en eller flera transaktioner under en tvåårsperiod) som medför en varaktig förändring av kontrollen över ett eller flera företag.

Utredningen menar att konkurrenslagens förbudsbestämmelse avseende företagskoncentrationer "bör ändras på så sätt att förbud ska med-

delas avseende företagskoncentrationer som är ägnade att påtagligt hämma förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens inom landet i dess helhet eller en avsevärd del av det, om ett förbud kan meddelas utan att väsentliga nationella säkerhets- eller försörjningsintressen åsidosätts.”

Utredningen föreslår också att det av lagen uttryckligen ska framgå att en anmälningsskyldig företagskoncentration ska anmälas till Konkurrensverket innan den genomförs.

Utredningen har inte funnit tillräckliga skäl för att föreslå att Konkurrensverket ska få ta ut en avgift för anmälan om företagskoncentration.

Om processordning m m

Utredningen föreslår att samtliga av Stockholms tingsrätt (som är den tingsrätt som ansvarar för dessa mål) meddelade avgöranden i konkurrensärenden och konkurrensmål som får överklagas till Marknadsdomstolen bör underkastas krav på prövningstillstånd.

Utredningen föreslår att reglerna om rättegångskostnader bör ändras så att rättegångsbalkens regler för tvistemål blir tillämpliga i ärenden och mål enligt konkurrenslagen.

Om konkurrensskadeavgift

Utredningen föreslår att Konkurrensverket (KKV) ska få behörighet att fatta ett rättsligt bindande beslut om konkurrensskadeavgift i ärenden som inte är tvistiga, dvs om det berörda företaget godtar utkastet till beslut. Däremot anser inte utredningen att KKV ska få en generell behörighet att fatta det första rättsligt bindande beslutet om konkurrensskadeavgift.

Utredningen föreslår att ”reglerna om preskription i konkurrenslagen avseende konkurrensskadeavgift bör ändras på så sätt att vissa åtgärder som Konkurrensverket vidtar under sin utredning av ett ärende innebär att preskriptionstiden börjar löpa på nytt. En absolut preskriptionstid om tio år bör dock gälla.”

Utredningen föreslår att nya, mer preciserade regler införs i konkurrenslagen för avgörandet av konkurrensskadeavgiftens storlek. Syftet är främst att underlätta identifiering av överträdelser som är särskilt skadliga från konkurrenssynpunkt och som förtjänar höga avgifter. Förslaget bör dessutom öka möjligheterna till förutsebarhet och enhetlighet i rättstillämpningen.

Om kriminalisering och individuella sanktioner

Utredningen anser att de skäl som talar mot en kriminalisering är starkare än de skäl som talar för en sådan reform. En kriminalisering anses innebära en försämring av möjligheterna till att utreda och lagföra överträdelser, vilken leder till att den tänkta allmänpreventiva effekten går om intet.

Som ett alternativ till straff föreslås dock att sanktionsmöjligheterna för vissa allvarliga överträdelser bör utökas med bestämmelser om näringsförbud. Det ska vara möjligt att meddela näringsförbud för personer som utövar ledningen över företag ”som ingår eller tillämpar avtal som är förbjudna enligt konkurrenslagen eller EG-fördraget och som innebär att företag i samma produktions- eller handelsled fastställer försäljningspriser, begränsar eller kontrollerar produktion eller delar upp marknader”. Utredningen föreslår förändringar i lagen om näringsförbud.

LOs åsikt

LO menar att det är naturligt och nödvändigt att konkurrenslagstiftningen förnyas i takt med marknadens nya förutsättningar. Den nuvarande konkurrenslagen trädde i kraft 1 juli 1993 och har ändrats åtskilliga gånger och anses ha blivit svåröverskådlig.

LOs grundläggande åsikt är att konkurrensfrågor är av stor vikt för en fungerande marknadsekonomi. Genom konkurrens på lika villkor växer starka företag fram med en hög grad av anställningstrygghet och med god tillväxt. Om företag som betar sig illojalt tillåts verka kommer de att successivt slå ut de företag som följer reglerna. Den föreliggande utredningen behandlar till största delen den juridiska process som kan bli resultatet av att företag som finns inne i det etablerade systemet betar sig avvikande. Ett stort antal företag agerar dock utanför regelverket, på en informell marknad och har som affärsidé att kringgå lagar och regler.

Av utredningen framgår att Konkurrensverkets arbete bygger på egna initiativ, regeringsuppdrag och anmälningar... (avsnitt 2.5.1). Någon regelrätt tillsyn och myndighetskontroll förekommer alltså inte på detta område, men i den informella delen av ekonomin omsätts stora belopp med åsidosättande av alla upptänkliga regler. Med stöd av det beräknade skattebortfallet och enligt uppgifter i olika utredningar omsätter den svarta sektorn ca 100 miljarder per år. Till större delen består den svarta sektorn av mindre företag som regelmässigt kringgår, inte bara skattelagstiftningen, utan även all annan lagstiftning, inklusive alla konkurrensregler.

Utan ett effektivt system för att bekämpa ekobrott och fusk riskerar ett aldrig så väl uttänkt juridiskt system ändå bara till att "sila mygg och svälja elefanter". Som komplement till en konkurrenslagstiftning måste det därför bedrivas ett effektivt myndighetsarbete mot ekobrott och fusk. Sådant myndighetsarbete är dessutom i ordets mest snäva betydelse lönsamt. Varje satsad krona ger tiofalt igen. LOs uppfattning är att resurser ska tillföras statens ekobrottsbekämpning. En välutrustad ekobrottsmyndighet skulle därmed utgöra den mest effektiva tillsynsmyndigheten för konkurrenslagstiftningen mätt i ekonomiska termer.

LO anser att ovannämnda förslag beträffande företagskoncentrationer samt kriminalisering och individuella sanktioner på ett tydligt sätt motiverats i utredningen. LO tillstyrker därmed dessa förslag.

LO har ingenting att invända mot ovannämnda förslag beträffande konkurrensskadeavgiften. I fallet med konkurrensskadeavgiftens storlek tillstyrkte LO lagrådsremissen Fastställande av konkurrensskadeavgifter och dess förslag om förändringar i den nuvarande konkurrenslagen. Det är betydelsefullt att överträdelser av konkurrensreglerna verkar avskräckande och står i relation till den skada de orsakar samhälls-ekonomi och enskilda konsumenter. När LO nu istället ställer sig bakom denna utrednings förslag lyfter vi fram behovet av uppföljning av lagändringen för att undersöka om den får avsedd effekt.

LO har i övrigt inte tagit ställning till förslagen.

Konkurrensverkets rapport (2006: 3) Tröskelvärden för koncentrationsprövningar – Bättre omsättningsgränser för anmälan av företagskoncentrationer

Konkurrensverket anser att nuvarande regler för anmälan av koncentrationer är problematiska. Å ena sidan ett stort antal anmälningar av koncentrationer som inte nämnvärt påverkar konkurrensen på den svenska marknaden. (97 procent av alla anmälningar godkändes redan i utredningsfasen) Å andra sidan finns en tydlig risk att skadliga koncentrationer helt undgår den kontrollmekanism som konkurrenslagen utgör. Exempelvis skulle sammanslagningen av de två biografföretagen SF Bio och Sandrews - om de hade varit fristående bolag - helt undgått prövning enligt den svenska konkurrenslagen.

KKV anser att detta förfarande skulle kunna lindras genom en bättre utformning av omsättningsgränserna. KKV föreslår att omsättningsgränserna för prövning och anmälan av företagskoncentrationer ändras på följande sätt:

- Omsättningsgränsen för vilka koncentrationer som kan prövas enligt konkurrenslagen ändras från en sammanlagd global omsättning för parterna på 4 miljarder kronor till en sammanlagd omsättning i Sverige för parterna på 1 miljard kronor.
- Omsättningsgränsen för de koncentrationer som ska anmälas till Konkurrensverket höjs från 100 miljoner kronor i Sverige för minst två berörda företag till 200 miljoner kronor i Sverige för minst två berörda företag

LOs åsikt

LO tillstyrker förslaget.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE

Wanja Lundby Wedin

Susanne Lindberg Elmgren